

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Аллагинская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО:

На заседании МО

Протокол № 1 от «23» 01 2016 г.

(А.Е.Федорова)

СОГЛАСОВАНО:

заместитель директора

по УВР

(Т.Н.Григорьева)

«23» 01 2016 г.

УТВЕРЖДЕНО:

директор школы

(Г.С.Иванова)

«23» 01 2016 г.

«23» 01 2016 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО ПРЕДМЕТУ «КУЛЬТУРА НАРОДОВ РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)»
на 2016 - 2017 учебный год

Предмет: Культура народов Республики Саха (Якутия)

Класс: 5

Учитель: Петрова М.К.

Количество часов в неделю: 1 ч

Количество часов по программе: 34 ч.

	1 четверть	2 четверть	3 четверть	4 четверть
Всего часов по программе	9	7	10	8
Дано уроков фактически				
Не выполнено (указать причину)				

Быһаарыы сурук

Саха сиригэр норуоттарыгын културатыгын үөрэтии сыала уонна соруктара:

- Оҕо болҕомтотун тардан, интэриэһин көбүтүү, билиитин-көрүүтүн кэнэтии, ханатыы
- Үөрэнээччи уйулҕатын уһугуннаран иһирэх иэйиитин сайыннаран, норуота тугу айбытын сэргээн-кэрэхсээн иити
- Үөрэтэр матырыйаалы бүгүгүннү олоххо сыһыаран, оҕоҕо үтүө санааны ингэрии, сизэрдээх майгыны олохсутуу
- Үүнэр көлүөнэ төрөөбүт норуотун мындыр өйүн, амарах сүрэхтин, уран тарбаҕын ытыктаан, киэн туттан, атын омук ортотугар тэннэ сананан сылдыарыгар олук ууруу
- Оҕону норуот айымньытын хомуйар, суруйар, үөрэтэр, чинчийэр идэҕэ чугаһатыы
- Саха сиригэр олорор омуктары ытыктыырга үөрэтии - төрөөбүт тылы уонна Саха сиригэр норуоттарыгын културатыгын сайыннаран уонна ингэринэр ирдэбили үөскэтии;
- бэйэ норуотун културатыгын олоҕун-дьаһаҕын, итэҕэлин, духовнай баайын билэргэ, өйдүүргэ, ис сүрэхтэн ылыныыга, таптыырга, төрөөбүт дойдуга бэриниилээх буолууга иити.

Саха оскуолатыгар норуот културатыгын үөрэтии манньк **принциптэргэ** олоҕуар: олоҕу кытары сибээс, културалар алтыһыылары, сангарар хайысхалаах үөрэтии, өйдөөн үөрэтии.

«Саха сиригэр норуоттарыгын културата» предмет нэдиэлэҕэ 1 чаас үөрэтиллэр (уопсайа 34 чаас). 1 чаас быраабынньык кунугэр тубэьэринэн сибээстээн, сылга 34 чаас буолар.

Программа тутула: үөрэнэр программа, быһаарыы сурук, үөрэх предметин туһунан өйдөбүл, саха тылын предметин суолтата, үөрэх предметин ис хоһооно, саха тылын үөрэтии сыала-соруга, үөрэнээччи билиитин таһымын ирдэбилэ, үөрэтии түмүктэрэ, үөрэх былааныгар үөрэх предметин миэстэтэ ыйыллар, түмүк ирдэбил, календарнай-тематическэй былаан .

Үөрэнэр программа: Семенова С.С., Иванова А.В, Никитина Р.С. «Култура народоо РС(Я)» Якутск, 2014г.

Гоголева М.Т., Никитина Р.С. Саха сиригэр норуоттарыгын културата 5 кылаас. Дь.: «Бичик», 2007с.

Предмет ис хоһооно:

Кирии тема: төрүт омуктар олохторо-дьаһахтара, културалара

Биһиги дойдубут уонна олохтоох омуктар: Российской федерация конституцията, государственной бэлиэлэрэ, олохтоох омуктар, Саха республиката, Ил Дархан, улуустар.

Төрүт омуктар культуралара: олорор сирдэрэ-уоттара, климат, дьыэлэрэ-уоттара, дьарыктара, танастара-саптара.

Саха республикатын норуоттарын духовнай культурата: дьыэ кэргэн, айылҕа, итэҕэл, дьарык, культура.

Үөрэтии кэмигэр үөрэнээчи араас норуоттар культураларын көстүүлэрин кэтээн көрөр, иңэринэр, кэпсэтиигэ көхтөөхтүк кыттар, этиллибити ырытар, алтыһан үөрэнэр буолуохтаах. Оҕолор бэйэлэрэ толкуйдаан быһаара, атын оҕо санатын истэ, ырыта, айыллыбыт быһыыны-майгыны оонньоон көрдөрө, бэйэлэрин дьарыктарын былаанныы, бииргэ үлэлии үөрэнэллэр.

Түмүк ситиһии сүрүн ирдэбиллэрэ: хас биирдии үөрэнээчи :

ылыахтаах/ өйдүөхтээх – хайаан да ингэриниэхтээх билиитин-көрүүтүн;

баһылыахтаах – чопчу сатабыллары уонна дьоҕурдары; **күннээҕи олоҕор**

туһаныахтаах – ингэриммит билиитин-көрүүтүн уонна сатабылларын.

Үөрэх биридимитин үөрэтии түмүктэрэ

Ытык өйдөбүллэри ингэрии түмүгэ

Тус суолталаах дьайыы(личностные)

Ытык өйдөбүллэри билинии:

Саха төрүт үгэстэрин, ытык өйдөбүллэрин ылыныы, олохсутуу;

Үгэс буолбут төрүт култуураны норуот айымньытын түмүгүн уонна айылҕаны кытта бииргэ алтыһан олоруу курдук ылыныы;

Өрөспүүбүлүкэ норуоттарын ураты култуураларыгар убаастабыллаах сыһыаны култууралар алтыһыларын сайдыытын сүрүн усулуобуйатын уонна утарсыылары быһаарар төрүтүн курдук ылыныы;

ахсааныттан, олорор сириттэн тутулуга суохха хас биирдии норуот култууратын ылыныы;

норуоттар култууралара эгэлгэ араастаабын уопсастыба култууратын байыты төрдүн курдук ылыныы;

элбэх култууралар алтыһар эйгэлэрэ, бодоруһуулар, култууралар диалогтара – лиичинэс бэйэтэ уонна гражданскай уопсастыба

социальной сизэрэ-майгыта сайдар усулуобуйата буоларын ылыныы.

Сатабылы сайыннарыы(коммуникативные):

Бэйэ норуотун үгэһин күннээҕи олоххо уонна анал этнокултуурунай тэрээһиннэргэ (ыһыах, сизэр-туом у о.д.а.) тутуһуу;

Бэйэни саха, Саха сирин уонна Россия гражданинын быһыытынан билинии;

Бэйэни Хотугу дойду, Саха сирэ, Россия олохтооһунабын диэн билиһиннэри;

бэйэбэ, тулалыыр дьонно-сэргэбэ, айылҕа эйгэтигэр убаастабылы иити.

Билэр-көрөр үөрэх дьайыыта, сатабыла (познавательные УУД):

-чинчийэр бырайыак олоһун олоххо баар үөрүйэххэ туһайы;

- тулалыыр эйгэни кытта үлэни сайыннары;

- эбии матырыйаалы араас источниктартан көрдүүр, булар, сатаан туһанар;

- ылбыт билиитин сатаан түмэр, сааһылыыр;

- тулалыыр эйгэни кытта тэнниир үлэни сатыыр;

Бэрээдэктиир үөрэх дьайыыта, сатабыла (регулятивные УУД)

Ханнык баһарар үлэ көрүнэр сыал туруорары сатыыр;

Сыалын ситиһэригэр былаанын торумнуур;

Тус бириэмэтин сатаан туһанар;

Кэпсэти көмөтүнэн кыһалҕалаах боппуруостары быһаарсар.

Үөрэх сатабылларын сайыннары түмүгэ

Бэйэни салайынар-дьаһанар сатабыллар:

культуроведческой матырыйаалга олоһуран сыалы-соругу таба туруорунар, бырайыактыыр дьарыгы сатаан былаанныыр;

сизери-туому, үгэһи толорууга тахсар алҕаһы көннөрөр;

культуроведческой билиини, сатабылы, үөрүйэҕи сөпкө сыаналыыр;

кэлэктиибинэн этнокултуурунай үлэбэ кыттыһар (норуот бырааһынньыктарыгар у.д.а.);

араас этнокултуура усулуобуйатыгар төрүт үгэһи тутуһар уонна бэйэни сатаан салайынар;

пааранан, бөлөбүнэн, хамаанданан у.д.а. бииргэ алтыһан үлэлиир;

Саха сириг уонна Россия норуоттарын бодоруһар майгыларын-сигилилэрин олохсуйбут бэрээдэгин (этноэтикеты) бииргэ алтыһы устулуобуйатыгар учуоттуур;

Тас көрүннэринэн, тылларынан, үгэстэринэн, итэҕэллэринэн уратылаһар дьону кытта өйдөһөргө уонна алтыһарга бэлэмнээх буолар;

Бэйэ норуотун култууратын атын омуктары кытта алтыһыыга Саха сириг, Россия таһымыгар сатаан көрдөрөр.

Тустаах үөрэх биридимииэтин үөрэтии түмүгэ

Анал өйдөбүллэр нөнүө бэйэни саха быһыытынан билиһиннэрэр сатабылы олохсутуу;

фольклор көрүннэрин, норуот ырыатын, музыкатын, төрүт үгэһин, сизэрин-туомун күннээҕи олоххо уонна күн-дьыл эргииринэн тутуһар сизэрин-туомун нөнүө өрөспүүбүлүкэ култуураҕа, тылга уратылаһар үгүс өрүттээх олоҕун туһунан бастакы билсигиитин олохсутуу;

өрөспүүбүлүкэ уонна Россия норуоттарын култууратын туһунан билиини-көрүүнү кэнэтэр араас матырыйаалы туһана үөрэнии (үөрэх, уус-уран, наука, ыйыннык литературатыттан, тылдыттартан, аатыластартан, хаарталартан уо.д.а.);

тобуллаҕас өйү сайыннара үөрүйэхтэр:

- **чопчу тэннээһин (конкретное сравнение)** (дьиэ-уот: ураһа, балаҕан, дэриэбинэ, бөһүөлэк, куорат, ас-үөл, таһас-сап, туттар мал, кизгэл, симэх, о.д.а.);

- **ырытыы, холбооһун (анализ, синтез)** (олох-дьаһах тэрээһинэ, сүөһү иитиитэ, булт, сир оноһуута, уһаныы, иис; омук оонньуута, оонньуура, о.д.а.);

- **түмүктээһин (обобщение)** (хотугу дойду айылҕатыгар сөп түбэһэн үөскээбит итэҕэл, биһиги – Россия олохтоохторунабыт, биһиги – сахаларбыт, о.д.а.);

- **ханьылатан, сыаналааһын (классификация)** (аан дойду, айылҕа, сир, киһи, дьиэ кэргэн, уран оноһук (ойуу-бичик, оноһук, симэх); норуот музыката (хомус, кырыымпа, хобо, о.д.а.);

- **дакаастааһын (доказательство)** (айылҕаны кытта алтыһан олоруу уратылары уо.д.а.);

Күнэ (былаан.)	Күнэ (дьин.)	№	Уруок тиэмэтэ	Үөрэнээччи сатабылы ингэринэригэр туһуламмыт үлэтин көрүнгэ	Практической үлэ	Хос быһаарыылар
Кирии тиэмэ						
03.09.		1	Культура	Култуура өйдөбүлүн, суолтатын быһаарар. Сахабыт сири норуоттарын материальной уонна духуобунай култуураларын үөрэтэр.	Бэйэ санаатын сааһылаан сангарар үөрүйэх.	
Саха Республиката – Россия Федерациятын быстыспат сорҕото						
10.09.		2	Россия Федерацията	Россия Федерацията – элбэх араас омук иллээхтик олорор дойдута буоларын өйдүүр. Республика уонна Федерация суолталарын быһаарар.	Бииргэ үлэлиир үөрүйэх. Сэһэргээһин. Күннээҕи олоххо баары таба тайанан үлэлиир үөрүйэҕи сайыннарыы. Кинигэ соруудахтарын толоруу.	
17.09		3	Россия киин куората Москва	Россия киин куората – Москва туһунан билиини ылар.	Москва кэрэ-бэлиэ миэстэлэрин туһунан кэпсэтиигэ кыттыы. Хаартыскаларынан үлэ.	
24.09		4	Саха Республиката, Дьокуускай куорат	Саха сири киин куората – Дьокуускай туһунан өйдөбүлү ылар.	Дьокуускай кэрэ-бэлиэ миэстэлэрин туһунан кэпсэтиигэ кыттыы, «Кэлэр кэм куората» бэйэ онорон көрөр дьобурун уруһуй нөнүө сайыннарыы.	
01.10		5	Саха сири айылҕата	Саха сири хаартатын үөрэтэр	Саха сири айылҕатын туһунан кэпсэтиигэ кыттыы. Бэйэ кэпсээн суруйар дьобуру сайыннарыыга үлэлэһии.	
08.10		6	Саха сиригэр олохтоох омуктар	Саха сири олохтоох омуктарын ахсааннарын, олорор сирдэрин,	Олохтоох омуктар тустарынан эбии матырыйаал, ирформация хомуйуу. Аахпыт	

				төрүттэрин, сүрүн дьарыктарын кытта билсэр.	книгэлэри туһаныы.	
15.10		7	Үөрэппити чинэтии	Үөрэппитин чинэтэр.	Бэйэ санаатын өрүү көрүнэргэ кыһаныы.	
Саха сириг норуттарын материальной култууралара						
22.10		8	Хаһаайыстыба салаалара	Хаһаайыстыба салааларын кытта билсэр	Тиэкси кытта үлэлиир дьобуру сайыннарыыга үлэлэһии.	
29.10 12.11		9	Бултааһын, балыктааһын	Бултааһын, балыктааһын үгэстэрин, сиэрин-туомун олоххо тутта үөрэнэр.	Бултааһын, балыктааһын туһунан кэпсэтии. Аҕа көлүөнэттэн ыйыталаһан билиини ханатыы.	
19.11		10	Ийэ айылҕаны харыстааһын	Киһи - айылҕа быстыспат ситимэ буоларын өйдүүр. Ийэ айылҕаҕа харыстабыллахтык сыһыаннаһар.	Тиэкси кытта үлэ. Айылҕа харыстабылыгар аналлаах плакаттары оноруу, конкурстары тэрийии.	
26.11		11	Дьиз кэргэн	Дьиз кэргэн – общество туллар туттааҕа буоларын өйдүүр. Бэйэ төрүччүтүн билэргэ дьулуһар.	Араас омуктар дьиз кэргэннэрин уопсай өрүттэрин уонна уратыларын кэтээн көрүү.	
03.12 10.12		12	Дьиз-уот	Дьиз-уот туттуу, араас омуктар дьизэлэрин уратыларын үөрэтэр.	Араас омуктар дьизэлэрин уратыларын, маарыннаһар өрүттэрин быһаарарга холонуу. Учебникка бэриллибит матырыйаалы таба туһаныы, бэйэҕэ сөптөөх бэлиэтээһиннэри оноруу.	
17.12 24.12		13	Саха сириг оонньоолара	Оонньоу норут култууратын биир көрүнэ буоларын туһунан өйдөбүл ылар.	Аахпыты, истибити туһунан урукка сөптөөхтүк туттар. Оонньоуга кыттар, оонньоу тэрийэр үөрүйэҕи сайыннарыыга үлэлэхэр.	
14.01		14	Материальной култуура	Үөрэппитин чинэтэр.	Бэйэ санаатын көрүнэргэ кыһанар.	

Саха сириҥ норуоттарыҥ духуобунай културуларга

21.01		15	Норуот муудараһа. Мифтэр	Ханнык да норуот аан дойдуну анааран көрүүтүгэр айылҕа ураты миэстэни ыларыҥ өйдүүр онтон сиэттэрэн иччи, итэҕэл баарыҥ быһаарар. Миф өйдөбүлүн, суолтатыҥ быһаарар. Хотугу норуоттар мифтэриҥ үөрэтэр.	Бэйэ санаатыҥ сатаан таба туһанар үөрүйэҕи сайыннарар. Миф остуоруйаттан туох атыннааҕыҥ араарар. Бэйэ норуотун мифтэриҥ булан ааҕар, үөрэтэр.	
28.01		16	Ытык кэрэ сирдэр	Ытык Кэрэ сирдэри харыстыырга, ытыктабыллаахтык сыһыаннаһарга үөрэнэр.	Олорор сир Ытык Кэрэ сирдэриҥ үөрэтэр.	
04.02		17	Күн дьыл эргиирэ. Халандаар. Билгэлээһин.	Норуот муудараһыҥ биир көрүнүн билгэлээһини үөрэтэр.	Аахпыты, истибити туһанан уруокка сөптөөхтүк туттар. Кинигэннэн үлэ.	
11.02		18	Халандаар. Кээмэйдэр	Тиэкси кытта үлэлиир дьобурун сайыннарар.	Кинигэ соруудахтарыҥ толоруу.	
18.02		19	Саха сириҥ норуоттарыҥ фольклора. Остуоруйалар.	Фольклор – норуот муудараһа диэн өйдөбүлү ылар. Араастарыҥ үөрэтэр.	Араас омуктар остуоруйаларыҥ ааҕы, остуоруйа айарга холонуу.	
25.02		20	Былыргы сэһэннэр, легендэлэр	Былыргы сэһэннэри ааҕар, билсэр.	«Сэһэн кизэтин» тэрийии.	
04.03		21	Эпическэй айымньылар	Эпическай айымньылары кытары билсэр. Эбэнки эпоһыҥ үөрэтэр.	Кинигэннэн үлэлиир дьобурун сайыннарар.	
11.03		22	Саха олонхото	Олонхо сүрүн ис хоһоонун кытта билсэр.	Тиэкси кытта үлэ.	
18.03		23	Фольклор кыра жанрдара	Фольклор кыра жанрдарыгар туох киирэриҥ өйдүүр.	Таабырыҥ, өс хоһооно, чабырҕах.	
08.04		24	Норуот музыката	Норуот музыкальнай инструменнарыҥ	Ааҕы, бэлиэтэни, соруудахтарыҥ толорор.	

				суолталарын үөрэтэр.		
15.04		25	Норуот ырыалара	Норуот ырыаларын үйэтити.	Ырыаны толоро үөрэнэр.	
22.04		26	Норуот үнкүүлэрэ	Норуот үнкүүлэрин араас көрүнүн кытары билсэр.	Үнкүү хамсаныыларын тэннээн көрөр, быһаарар.	
29.04		27	Норуот үгэстэрин харыстааһын			
06.05		28	Бырааһынньыктар	Норуот үгэс буолбут бырааһынньыктарын кытары билсэр.	Тэтэрээккэ бэлиэтэнэр, ыйынньык оностор.	
13.05		29	Спортивной ооньуулар	Чөл олобу тутуһуу, спортивной ооньуу көрүнүн үөрэтэр. Сыллаабы түмүктэри таһаарар.	Чөл олобу тутуһар соругу тарбаты (пропагандалааһын).	
20.05		30	Чинэтии.	Үөрэппити чинэтэр.	Бэйэ санаатын көрүнэргэ кыһанар.	
27.05		31	Сыллаабы хатылааһын	Оҕо санаатын сатаан сааһылаан этэр, ырытар, суруйар дьобурун салбыы сайыннарар. Сыл устата үөрэтиллибит түмүктээһин, чинэтии.	Сайынны соруудахтары быһаарыы, сөптөөх матырыйаалы хомуйалларыгар сүбэлэр.	

